

Vergaderjaar 1994–1995

23 900 X

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1995

Nr. 100

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 20 juni 1995

De vaste commissie voor Defensie¹ heeft over de brief van de staatssecretaris van Defensie over het project luchtverdediging van de vliegbases (inruil van Hawk- tegen Crotale-systemen (kamerstuk 23 900-X, nr. 9)) enkele vragen aan de regering voorgelegd.

De regering heeft deze vragen beantwoord bij brief van 20 juni 1995. Vragen en antwoorden zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Korthals

De griffier van de commissie,
Teunissen

¹ Samenstelling:

Leden: Mateman (CDA), Wolters (CDA), Korthals (VVD), voorzitter, Weisglas (VVD), H. Vos (PvdA), Van den Berg (SGP), Van Traa (PvdA), Van Gelder (PvdA), Zijlstra (PvdA), Hillen (CDA), Valk (PvdA), Sipkes (GroenLinks), Van Hoof (VVD), Hoekema (D66), Bukman (CDA), ondervoorzitter, Leerkes (U55+), De Koning (D66), Voûte-Droste (VVD), Van den Bos (D66), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Verkerk (VERK), Van Waning (D66), Sterk (PvdA), Van den Doel (VVD) en vacature (CD).

Plv. leden: Terpstra (CDA), Beinema (CDA), Van Rey (VVD), Van Heemskerck Pillis-Duvekot (VVD), Dijksman (PvdA), Van Middelkoop (GPV), Houda (PvdA), Middel (PvdA), Oudkerk (PvdA), Verhagen (CDA), Woltjer (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Hoogervorst (VVD), Ter Veer (D66), Mulder-van Dam (CDA), Stellingwerf (RPF), De Hoop Scheffer (CDA), Hessing (VVD), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Wingerden (WING), Roethof (D66), Rehwinkel (PvdA), Keur (VVD) en Marijnissen (SP).

1, 2, 3, 4, 5, 7 en 11

Hoe is de stand van zaken ten aanzien van de mogelijke inruil van het Hawk-systeem? Wat hebben de onderhandelingen opgeleverd? Hoe groot is de kans op verdere vertraging? Wat is de aard van de huidige vertraging? Zijn er afspraken gemaakt over het tijdsbestek waarop een en ander moet zijn afgerond?

Afgesproken was dat de Hawks budgettair neutraal zouden worden ingeruild voor de Crotale, waarbij Thomson zorg zou dragen voor de verkoop van de Hawks. In het projectenoverzicht wordt bij het project Hawk echter gesteld: «Indien ruil geen doorgang kan vinden, zal afstoting plaatsvinden». Is er dan sprake van dat deze ruil niet zal doorgaan? Kopen we dan wel de Crotale? Zo ja, wat zijn de financiële gevolgen van deze aanschaf? Verloopt e.e.a. nog steeds budgettair neutraal?

Betekent dit project dat geheel wordt afgezien van een vergelijkend onderzoek t.a.v. alternatieve vormen van luchtverdediging voor de korte afstand. Komt er een moment dat moet worden omgezien naar andere mogelijkheden om de Hawks te vervangen? Zo ja, wanneer?

Zijn er sinds 1989 nieuwe systemen op de markt gekomen die aan de eisen voldoen (Roland 3, Rapier 2000 e.d.)?

Hoe ziet het financiële plaatje er op dit moment uit bij een eventuele inruil van 8 Hawk-systemen tegen 6 respectievelijk 8 Crotale NG-systemen?

Welke kopers voor de Nederlandse Hawk-systemen heeft Thomson CSF tot nu toe gevonden?

Welk deel van de werkzaamheden aan de Crotale zal geheel door HSA worden uitgevoerd? Hoe ziet het compensatieprogram er verder uit?

Waarom wordt uitsluitend ingeruild op basis van kostenneutraliteit? Is een inruil in ander geval sowieso niet voordeliger dan aparte aanschaf van Crotale NG en aparte verkoop van Hawk-systemen?

Met de brief van 6 oktober 1992 (Kamerstuk 22 800 X, nr. 5) is de Kamer geïnformeerd over het aanbod van Thomson-CSF te onderzoeken of de Hawk-systemen voor de luchtverdediging van de vliegbases kunnen worden geruild voor Crotale-systemen. In die brief is gemeld dat de systemen budgettair neutraal worden geruild en dat de koper voor Nederland, de Verenigde Staten en de leden van de «Nato Hawk Production and Logistic Organization» aanvaardbaar moet zijn. In de Defensienota was voor de aanschaf van deze systemen f 200 miljoen gereserveerd. In verband met de aanpak waarbij de Hawk-systemen voor Crotale-systemen zouden worden geruild, is in de begroting voor dit project slechts f 40 miljoen gereserveerd voor BTW en aanvullende investeringen.

Thomson-CSF heeft sinds eind 1992 de markt voor de verkoop van Hawk-systemen verkend en vervolgens overleg gevoerd met Griekenland en Turkije. Thomson-CSF heeft in november 1994 een offerte voor de levering van Hawk-systemen uitgebracht aan Turkije. Er is nog niet over de prijs onderhandeld. Als gevolg van het Nederlandse verbod voor de export van wapens naar Turkije van 24 maart jl. en het feit dat er geen andere belangstellenden zijn, is er op dit moment geen reëel uitzicht op inruil van de Hawk-systemen volgens de uitgangspunten die in de brief van 6 oktober 1992 zijn beschreven.

Gelet op de marktsituatie voor de verkoop van Hawk-systemen ziet het er niet langer naar uit dat de Hawks budgettair neutraal voor Crotales kunnen worden geruild. Invulling van de behoefte aan zes tot acht luchtverdedigingssystemen voor de vliegbases blijft echter nodig. In de komende periode wordt daarom met Thomson-CSF gesproken over andere mogelijkheden om de beschikking te krijgen over Crotale-systemen. De financiële gevolgen daarvan zijn op dit moment niet bekend. Gelet op de budgettaire beperkingen kan aanschaf van Crotale-systemen op korte termijn alleen worden overwogen als Thomson-CSF

een gunstig voorstel doet voor de inruil van de Hawk-systemen. Inruil biedt, gelet op de marktsituatie voor af te stoten systemen, naar verwachting betere perspectieven dan aparte aanschaf van Crotale en aparte verkoop van Hawk-systemen. Het voornemen is binnen enkele maanden een beslissing te nemen over de afronding van dit project.

Sinds in 1989 voor de Crotale is gekozen, zijn enkele nieuwe systemen voor de luchtverdediging van objecten zoals vliegbases op de markt gekomen. Het gaat om het «Advanced Surface to Air Missile System» (Adsams) dat gebruik maakt van de Amerikaanse Amraam-raket, en om het Britse «Jernas» dat gebruik maakt van de Rapier-raket. Ervan uitgaande dat met Thomson-CSF een goederenruil op gunstige voorwaarden mogelijk is, wordt de keuze van een ander systeem, gelet op de gunstige prijs en prestaties van de Crotale in het licht van de gestelde behoefte, niet overwogen.

Een directe bijdrage van HSA in de productie van Crotale-systemen is op dit moment niet voorzien. Op grond van het uitgangspunt dat budgettair neutraal zou worden geruild, was industriële compensatie niet aan de orde.

6

Voldoet een mogelijk inruil aan de inruilregeling?

Neen. Die regeling over de heffing van BTW, waarover in de brief van 6 oktober 1992 is gesproken, was van kracht tot begin dit jaar.

8 en 14

*Welke bescherming krijgen de andere vliegvelden in Nederland?
Is de kwantitatieve behoefte nog steeds bepaald op 6 of 8 systemen,
afhankelijk van het aantal «Forward Operating Bases»?*

De kwantitatieve behoefte aan systemen is niet veranderd. In de brief van 6 oktober 1992 is uiteengezet dat voor de verdediging van de Nederlandse vliegbasis met een nucleaire taak (Volkel) twee Crotale-systemen en één reservesysteem nodig zijn. Voorts wordt ervan uitgegaan dat de F-16 squadrons die deel uitmaken van de «Reaction Forces» opereren vanaf maximaal twee «Forward Operating Bases» (FOB's). Voor de verdediging van zo'n FOB zijn drie Crotales nodig. Mochten gelijktijdig twee FOB's moeten worden beschermd, dan zijn minimaal acht Crotale-systemen nodig.

Als de systemen niet in het kader van crisisbeheersing nodig zijn voor de bescherming van FOB's, zijn ze ingedeeld op de F-16 vliegbases. Daar worden ze, in het kader van de algemene verdediging, ingezet ter beveiliging van die bases. Het gaat om de vliegbases Leeuwarden, Twenthe, Volkel en de reserve-vliegbasis Eindhoven. Op dit moment zijn daarvoor op elk van de genoemde vliegbases twee Hawk-systemen geplaatst.

9

Welke beschermingsmiddelen heeft de huidige «Forward Operating Base» in Villafranca?

De «Forward Operating Base» (FOB) Villafranca beschikt over Italiaanse luchtverdedigingssystemen. Bij de huidige dreiging is het niet nodig aanvullende Nederlandse luchtverdedigingssystemen naar Villafranca over te brengen. Wel worden dergelijke systemen in Nederland gereed gehouden om ze in het geval de situatie zou veranderen snel te kunnen overbrengen.

10 en 13

In welke opzichten zullen de Nederlandse Crotale NG-systemen verschillen van die van Frankrijk en Finland?

In welke configuratie wordt de Crotale NG aangeboden?

In de met Thomson-CSF beproken goederenruil wordt uitgegaan van levering aan Nederland van Crotale NG-systemen in de configuratie zoals die ook is geleverd aan de Franse luchtmacht. Deze configuratie, bestaande uit een op een aanhangwagen geplaatst wapensysteem, wordt slechts aangepast aan de nationaal te verwerven voertuigen en communicatiemiddelen. Daarnaast worden de systemen die aan Nederland zijn aangeboden, voorzien van datatransmissie-apparatuur om de koppeling tussen de Crotale en Flycatcher-systemen tot stand te brengen. De systemen van Finland wijken enigszins af van die van Frankrijk en van de aan Nederland aangeboden systemen. Zo zijn de Finse systemen ondergebracht in gepantserde voertuigen.

12

Klopt het dat alleen de HAWK-systemen voor vliegtuigverdediging worden vervangen? Zo ja, is het dan de bedoeling dat op termijn de andere HAWK-systemen ook door Crotale NG's worden vervangen? Of komt er dan een nieuwe selectieprocedure?

Het gaat hier alleen om de Hawk-systemen voor de verdediging van objecten van beperkte omvang zoals vliegbases.

De andere Hawk-systemen waarover Nederland beschikt worden samen met Patriot-systemen in het zogenoemde «Triad»-concept ingezet voor verdediging van grotere gebieden. Het gaat daarbij om de bestrijding van doelen op middelbare hoogte en op grotere afstand. Deze Hawk-systemen worden met het «Product Improvement Program III» (Kamerstuk 22 800 X, nr. 50) op operationele standaard gehouden en zullen in Triad-verband inzetbaar zijn tot ongeveer het jaar 2005. De keuze van een opvolger voor deze Hawk-systemen is op dit moment nog niet aan de orde.

15

Is een wapensysteem met de specificaties als de Crotale NG ook niet wenselijk voor het beschermen van militaire eenheden. (zie functie/taak Roland in Duitsland en Frankrijk, Rapier SP in Groot-Brittannië en beoogde taak Adats in de VS)?

Ja. In de brief van 6 oktober 1992 is daarop ingegaan.

16

Hoe kan worden gegarandeerd, dat de geruilde Hawk-raketten niet via Frankrijk worden geleverd aan landen, waarvoor de Nederlandse Regering nooit een exportvergunning zou afgeven.

Thomson-CSF zal de Hawk-systemen slechts verkopen aan een land dat voor de Nederlandse regering, de Verenigde Staten en de landen die in de «Nato Hawk Production and Logistic Organization» (NHPLO) participeren, aanvaardbaar is. Om te voorkomen dat de systemen aan andere landen worden geleverd, wordt in de overeenkomst met Thomson-CSF een zogenaamde «end user/non transfer» bepaling opgenomen.